

3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу / Аналіт. доп. Національний інститут стратегічних досліджень. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Павленко І. А., Романова В. В. та ін. / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ. 2019. 192 с.
4. Пояснювальна записка про виконання Підволочиського селищного бюджету за дев'ять місяців 2019 р. / Фінансове управління Підволочиської селищної ради Тернопільської області.
5. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p> (дата звернення: 01.11.2019 р.).

Безноско К.О.
студентка 5 курсу Університету ДФС України
Науковий керівник – к.е.н., доцент Діденко Л.В.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Сучасний ринок фінансових послуг в Україні знаходиться на такій стадії, коли тривають процеси його формування. Незважаючи на регулярно здійснювані кроки з реформування ринку фінансових послуг на законодавчому рівні, залишається велика кількість проблем, що потребують негайного вирішення. Серед них – втрата довіри споживачів фінансових послуг та викликане цим падіння головних індикаторів розвитку небанківського сектору ринку фінансових послуг.

Як відомо, недостатній рівень розвитку ринку фінансових послуг в країні свідчить про нездатність її економіки ефективно функціонувати в цілому через відсутність адекватного перерозподілу фінансових ресурсів. Тому виникає потреба у вдосконаленні механізму регулювання ринку фінансових послуг, який би забезпечив ефективне його функціонування та включав би елементи державного регулювання, в тому числі і саморегулювання цього ринку.

Державне регулювання ринків фінансових послуг полягає у здійсненні державою комплексу заходів, спрямованих на регулювання та

нагляд за ринками фінансових послуг для захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам [1].

В Україні державне регулювання фінансового ринку здійснюється відповідно до встановлених зобов'язань і вимог діяльності споживачів та учасників даного ринку з врахуванням його стандартів, державної реєстрації фінансових установ, ліцензування та нагляду за їх професійною діяльністю, захисту інтересів споживачів [2].

При цьому, метою державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є:

- проведення єдиної ефективної державної політики у сфері фінансових послуг;
- захисту прав інвесторів та інших учасників фінансового ринку;
- контролю за прозорістю та відкритістю ринку;
- створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг;
- створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків з урахуванням інтересів суспільства [3].

Система державного регулювання ринку фінансових послуг, що існує в Україні, має такі недоліки:

відсутність єдиного узгодженого підходу до процесу регулювання ринку;

- труднощі здійснення консолідованого нагляду за наданням фінансових послуг;
- значний обсяг видатків Державного бюджету на утримання спеціальних органів виконавчої влади, що займаються регулюванням ринку;
- недостатній рівень захисту прав споживачів фінансових послуг.

Поряд з державним регулюванням ринку фінансових послуг в Україні використовується також ринкове регулювання, або саморегулювання. Саморегулювальною організацією (далі – СРО) є неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових послуг, якому делегуються відповідними державними органами, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг, повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг [1]. Згідно законодавства СРО професійних учасників фондового ринку – це неприбуткове об'єднання учасників фондового ринку, що провадять професійну

діяльність на фондовому ринку з торгівлі цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, депозитарну діяльність, крім депозитаріїв, утворене відповідно до критеріїв та вимог, установлених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку [4]. Нині в Україні саморегулюванню відводиться досить незначна роль порівняно з державним регулюванням. Існуюча система регулювання ринку фінансових послуг в Україні давно потребує комплексного реформування, тому у червні 2015 р. здійснено важливий крок у цьому напрямі – затверджено Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року, метою якої є створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС. Ще одним важливим кроком у напрямі реформування ринку фінансових послуг України стала розробка Стратегії реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015–2020 роки. Метою цієї Стратегії є реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг для забезпечення сприятливих умов їх подальшого розвитку, підвищення інвестиційної привабливості та відновлення довіри споживачів небанківських фінансових послуг.

На засіданні 12 вересня 2019 році Верховна Рада прийняла в цілому з техніко-юридичними правками Закон щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку перебере частину повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Ці повноваження стосуються регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення, регулювання та нагляду за функціонуванням фінансово-кредитних механізмів і управлінні майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю.

Решту повноважень Нацкомфінпослуг передаються до Національного банку України. Тепер Нацбанк буде здійснювати нагляд і регулювання ринку страхових, лізингових та факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових установ.

Принципи та порядок здійснення НБУ та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензування та регуляторної діяльності уніфікують у відповідних законах.

Крім того, скасовуються:

- Закон «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати»;
- Декрет Кабінету Міністрів «Про довірчі товариства».

Процес регулювання діяльності ринку фінансових послуг в Україні на сьогоднішній день далекий від досконалого. Відсутня єдина узгоджена політика щодо регулювання кожного сектору ринку, функціонують цілих три державних органи, кожен з яких уповноважений регулювати певний сегмент ринку фінансових послуг. Діяльність саморегулювних організацій, що діють на ринку фінансових послуг України, достатнім чином не регулюється жодним законодавчим актом, що свідчить про те, що ринковому способу регулювання процесу надання фінансових послуг в Україні належної уваги не приділяється. Крім того, на державному рівні слабо захищені права споживачів фінансових послуг, що також потребує окремої уваги. Подальший розвиток регулювання українського ринку фінансових послуг, що буде спроможний задовольнити потреби суспільства у високоякісних фінансових послугах, доцільно здійснювати у координації із сучасними процесами реформування економіки країни в цілому, спираючись на успішний зарубіжний досвід.

Література:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 01.11.2019 р.).
2. Бондаренко Є. П. Механізм регулювання ринку фінансових послуг України: автореф. дис. канд. екон. наук. Суми, 2011. URL: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6650/1/6_Bondarenko_disser_w.pdf (дата звернення: 01.11.2019 р.).
3. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. К., 2012. 428 с.
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/> (дата звернення: 01.11.2019 р.).